

СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ РИТОРИЧНИХ ФІГУР У МЕДІЙНОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ

SPECIFICS OF THE USE OF RHETORICAL FIGURES IN THE MEDIA SPACE OF UKRAINE

Хлипавка Г.Г.,

orcid.org/0000-0001-9707-0336

кандидат педагогічних наук,

*доцент кафедри українознавства та міжкультурної комунікації
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*

Статтю присвячено детальному аналізу вживання риторичних фігур у сучасному українському медійному просторі, з особливим акцентом на журналістські блоги. Актуальність цього дослідження визначається низкою ключових чинників. По-перше, в умовах поширення дезінформації та емоційних маніпуляцій, аналіз риторичних фігур надає можливості краще зрозуміти, яким чином медіа формують сприйняття інформації та впливають на громадську думку. По-друге, розвиток нових медіа та блогосфери суттєво трансформує традиційні підходи до журналістики, що робить дослідження риторичних фігур у цих контекстах важливим для оцінки їхнього впливу, а також етичних аспектів. Зрештою, специфічні культурні та соціальні особливості України потребують окремого аналізу, оскільки риторичні прийоми можуть відображати характерні риси національного мислення та комунікації. Метою цього дослідження є виявлення основних тенденцій у використанні риторичних фігур, їхніх функцій та частотності вживання в контексті сучасних журналістських блогів. У статті риторичні фігури розглядаються як мовні засоби, що дозволяють виражати думки більш яскраво та емоційно, з метою посилення впливу висловлювань на аудиторію та надання тексту виразності й образності. Зокрема, було визначено, що журналістські блоги є онлайн-платформами, на яких як професійні журналісти, так і аматори публікують свої матеріали, аналізи, коментарі та думки на актуальні теми. У дослідженні встановлено, що блогери активно використовують для досягнення своїх риторичних цілей різноманітні мовні засоби, серед яких влучно підібрані епітети, метафори, іронія, історичні алюзії, гіперболи, риторичні питання, алегорії та сарказм. Цей аналіз сприятиме глибшому розумінню механізмів впливу риторичних фігур на сприйняття інформації в медійному середовищі України.

Ключові слова: блог, маніпуляція, медіапростір, образність, риторика.

The article is devoted to a detailed analysis of the use of rhetorical figures in the contemporary Ukrainian media space, with a special emphasis on journalistic blogs. The relevance of this study is determined by a number of key factors. First, in the context of widespread disinformation and emotional manipulation, the analysis of rhetorical figures provides an opportunity to better understand how the media shape the perception of information and influence public opinion. Secondly, the development of new media and the blogosphere is significantly transforming traditional approaches to journalism, which makes the study of rhetorical figures in these contexts important to assess their impact and ethical aspects. Finally, the specific cultural and social characteristics of Ukraine require a separate analysis, as rhetorical devices can reflect the characteristic features of national thinking and communication. The purpose of this study is to identify the main trends in the use of rhetorical figures, their functions and frequency of use in the context of modern journalistic blogs. The article considers rhetorical figures as linguistic tools that allow expressing thoughts more vividly and emotionally, in order to enhance the impact of statements on the audience and to make the text more expressive and imaginative. In particular, it was determined that journalistic blogs are online platforms where both professional journalists and amateurs publish their materials, analyzes, comments and opinions on current topics. The study found that bloggers actively use a variety of linguistic tools to achieve their rhetorical goals, including well-chosen epithets, metaphors, irony, historical allusions, hyperbole, rhetorical questions, allegories, and sarcasm. This analysis will contribute to a deeper understanding of the mechanisms of influence of rhetorical figures on the perception of information in the media environment of Ukraine.

Key words: blog, manipulation, media space, imagery, rhetoric.

Постановка проблеми. У сучасному медійному просторі України риторичні фігури виконують надзвичайно важливу роль у формуванні суспільної думки, безпосередньо впливаючи на сприйняття інформації різними соціальними групами. В умовах інформаційної насиченості та постійної зміни медійного контексту особливо актуальним є вивчення механізмів, за допомогою яких риторичні фігури маніпулюють свідомістю аудиторії. Проте, попри їхню поширеність, існує суттєвий дефіцит досліджень, присвячених кон-

кретним аспектам використання риторичних фігур в українських медіа, що ускладнює наше розуміння їхнього впливу та наслідків.

Дослідження риторичних фігур у контексті соціальних комунікацій та масової інформації сприяє більш точній оцінці ролі медіа в сучасному суспільстві. Важливо також врахувати культурні та історичні чинники, які впливають на специфіку використання риторичних прийомів в Україні, що дозволить розширити горизонти розуміння медійних практик, враховуючи особливості національ-

ного контексту. Розуміння окреслених аспектів є важливим для розвитку медіаосвіти та критичного мислення в суспільстві.

Отже, виникає нагальна потреба в комплексному аналізі риторичних фігур у медійному просторі України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У рамках дослідження риторичних фігур і їхнього впливу в медійному просторі України, важливо розглянути кілька ключових робіт, які відображають актуальні теми маніпуляційного впливу, лінгвориторики та медійних текстів. Вітчизняні науковці присвячують свої розвідки порівняльному аспекту структури та функціональності медійних текстів на прикладі різних мов, висвітлюючи риторичні прийоми, що використовуються для залучення аудиторії [1; 2]. В. Аккурт [3] досліджує різні способи, які використовуються в мовленні для маніпуляції свідомістю слухача, акцентуючи на лексичних і синтаксичних прийомах, що сприяють формуванню стереотипів і упереджень, що є надзвичайно актуальним у контексті масової інформації. Зі свого боку, І. Голопич та В. Перцева [4] аналізують специфіку вживання воєнних термінів в контексті інформаційних кампаній. Це дослідження дозволяє зрозуміти, як мовні засоби формують уявлення про конфлікт і впливають на суспільну думку. Є. Джиджора [5] досліджує, як риторичні фігури використовуються для встановлення емоційного зв'язку з аудиторією, що є суттєвим аспектом медійної комунікації. Н. Ізотова [6] акцентує на ролі діалогічних структур у медійних текстах, вказуючи на те, як ігрові елементи можуть посилювати ефективність комунікації. Ж. Денисюк [7] розглядає маніпулятивні стратегії, що використовуються в інформаційній політиці, що особливо важливо в умовах гібридних загроз. Г. Почепцов [8] та Н. Васильєва [9] досліджують загрози, які пов'язані з маніпулятивними практиками в медіа, вказуючи на необхідність критичного підходу до споживання інформації та пропонують практичні рекомендації для навігації в сучасному інформаційному середовищі, наголошуючи на важливості медіаосвіти.

Огляд літератури підтверджує, що риторичні фігури в медійному просторі України є важливим об'єктом дослідження, що вимагає комплексного аналізу з урахуванням культурних, соціальних і політичних контекстів. Розуміння механізмів їхнього впливу дозволяє не лише оцінити роль медіа в суспільстві, але й виявити потенційні загрози маніпуляції громадською свідомістю.

Постановка завдання. Дослідження здійснено на матеріалі 50 текстів сучасних українських

журналістських блогів, розміщених на сайті <https://day.kyiv.ua/blog/> [10]. У розвідці застосовано контент-аналіз для виявлення найбільш вживаних риторичних фігур, а також контекстів, у яких вони застосовуються. Лінгвістичний аналіз призначений для вивчення мовних особливостей риторичних фігур, їхніх структурних компонентів та семантичних відтінків. Дискурс-аналіз спрямований на виявлення того, як риторичні фігури відображають і підтримують соціальні норми та цінності. Комбінування цих методів дозволить створити комплексний портрет використання риторичних фігур у медійному просторі України, зокрема журналістських блогів.

Метою статті є виявлення основних тенденцій у використанні риторичних фігур, їхніх функцій та частотності вживання в контексті сучасних журналістських блогів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Очевидно, що риторичні фігури в медійному просторі використовуються для привернення уваги, підкреслення емоцій та впливу на думку аудиторії [5; 7; 11]. У контексті війни в Україні головними аспектами медійного дискурсу постають емоційний вплив, політична риторика, пропаганда та маніпуляція, аналіз та критика, а також культурні особливості. Журналісти часто використовують метафори, гіперболи та іронію, щоб створити сильний емоційний відгук у читачів, особливо в новинах про воєнні події, допомогу з боку західних партнерів тощо. Політики та їхні піар-команди активно використовують риторичні фігури для формування позитивного іміджу та дискредитації опонентів. Антитези та риторичні запитання допомагають акцентувати на ключових питаннях. У медіа, пов'язаних із певними політичними чи соціальними групами, часто використовуються стереотипи та символи для формування упереджень або створення образів «гарного» і «поганого» учасника окреслених у медійному тексті подій [4; 8; 9].

У блогах та аналітичних матеріалах риторичні фігури використовуються для структуризації аргументів і ведення дискусій, що підвищує їхню зрозумілість та переконливість. Використання риторичних фігур підпорядковане культурним традиціям, що відображає національний менталітет та історичний контекст. Загалом, риторичні фігури в українському медійному пейзажі постають важливими інструментами для комунікації та впливу на суспільну думку. Наприклад, у статті Ігоря Сюдюкова під назвою «*Тиран і Карлсон*» [12] від 15 лютого 2024 року, присвяченій інтерв'ю кремлівського диктатора американському журна-

лісту, текст повідомлення містить кілька риторичних фігур, що сприяють формуванню смислової структури тексту.

Епітети у словосполученнях «*відомий американський журналіст*» і «*кремлівський диктатор*» підкреслюють значущість персонажів та їхніх ролей у суспільному контексті, формуючи певне сприйняття і ставлення до згаданих осіб: «*Відомий американський журналіст, колишній співробітник «Фокс Ньюс» – улюбленого телеканалу экс-президента США Дональда Трампа, – Такер Карлсон удостоївся честі взяти інтерв'ю у кремлівського диктатора.*». У наведеному контексті гіпербола «*удостоївся честі*» є перебільшенням, яке підкреслює значущість інтерв'ю, створюючи враження винятковості події та статусу її учасників. Порівняння між «*улюбленим телеканалом экс-президента*» та образом «*кремлівського диктатора*» створює риторичний контраст, що підкреслює різницю між демократичними цінностями та авторитаризмом, сприяючи критичному осмисленню політичних реалій.

Зв'язок між Карлсоном і Трампом також відкриває нові горизонти для обговорення, адже це підкреслює транснаціональні зв'язки між популярними лідерами. Тут ми можемо побачити, як епітети слугують інструментом для формування суспільної думки та політичних наративів, які впливають на аудиторію з обох боків океану: «*Мільйони людей відчують відразу й зневагу до токсичних, брехливих просторікувань російського тирана (та ще й враховуючи суперкомфортні умови, створені для нього Карлсоном, який майже весь час фактично виступав у принизливій ролі «підставки для мікрофона»).* Є сенс серйозно та уважно переслухати промовлене Путіним, особливо ті посили, які, очевидно, звернені на західну (не російську) аудиторію, зокрема на частину західних політиків (тих, хто «розуміє Путіна» та відповідних, з дозволу сказати, «лідерів думок»). Тут є про що поговорити, надто якщо врахувати близькість Карлсона до Трампа (подейкують, що Трамп, можливо, розглядає його як одного з потенційних кандидатів на посаду віце-президента на майбутніх виборах) і те, що судячи з цього, Карлсон виступав у ролі *трампівського емісара в Москві*».

У наведеному абзаці епітети, що вжиті в словосполученні «*токсичних, брехливих просторікувань російського тирана*», вказують не лише на небезпечність інформації, але й створюють асоціації з чимось шкідливим, що отруює суспільство, транслуючи відразу й зневагу до висловлювань.

Епітет «*брехливих*» підкреслює нечесність і маніпулятивність, що посилює критику на адресу Путіна. Водночас слово «*просторікувань*» має негативну конотацію, воно вказує на пустопорожні, несерйозні висловлювання, що знецінює сказане. Епітет «*суперкомфортні*» у сполученні з іменником «*умови*» іронічно акцентує на привілеях, які отримує особа (в цьому випадку Карлсон). Слово «*суперкомфортні*» створює контраст між його статусом і принизливими обставинами, в яких він опинився, що підкреслює абсурдність ситуації. Епітет «*принизливий*» у сполученні з іменником «*роль*» вказує на невідповідність між очікуваннями та реальністю. Він підкреслює, що особа (Карлсон) фактично займає нижчу позицію, що може сприйматися як зневажливе ставлення до його ролі.

У словосполученні «*трампівського емісара*» епітет вербалізує політичну близькість і зв'язок між особами. Слово «*емісар*» має відтінок важливості та таємності, підкреслюючи роль Карлсона як посередника, що може бути використано для маніпуляцій.

Узагальнюючи, епітети в цьому контексті створюють сильну емоційну реакцію у читача, підкреслюють критику, іронію й невідповідність між статусом особи та її діями, формуючи образи, які сприяють формуванню негативного сприйняття фігур і ситуацій у політичному контексті.

Специфіка використання риторичних фігур у медійному просторі стосується не лише формальних елементів мови, але й ширшого контексту політичного і соціального дискурсу. Коли йдеться про «*експертів*» та їхній сарказм, маємо справу з іронією, яка підкреслює абсурд ситуації, де Путін співпрацює з медійними фігурами на кшталт Карлсона. Обігравши прізвище Карлсона, автор використовує алегорії, які викликають асоціації з дитячими літературними персонажами, створюючи контраст між безтурботністю героя Ліндгрена і серйозністю політичної ситуації. Це допомагає підкреслити глузливе ставлення до маніпуляцій Путіна та його союзників: «*Частина «експертів» (у лапках і без лапок) просто відверто глузують з цього видовища, обігруючи збіг прізвища американця із всесвітньо відомим героєм Астрід Ліндгрена, що мав непосидючий та доволі творчий характер*».

Вживання фрази «*з дозволу сказати*» та лапок навколо слова «*изыскания*» демонструє скептичне ставлення до заяв російського диктатора. Іронія служить для знецінення його аргументів, викликаючи у читача сумніви: «*По-перше, історичні «изыскания» російського диктатора*

справді не викликають нічого, окрім **зневаги, огиди та презирства**. Його, з дозволу сказати, викладки з історії Київської Русі, зокрема, прагнення вивістити роль Новгороду у цій українській (!) державі й провести, на противагу Києву, «пряму лінію» від Новгороду до Москви (при тому, що загальновідомим є **кривавий погром** саме Новгороду Іваном Грозним 1570 року, про що яскраво писав навіть Карамзін) – є відвертою **фальшю** та умисним «зміщенням» історичної правди на догоду імперським амбіціям та **особистій манії величі Путіна**».

У наведеному контексті слова «зневаги, огиди та презирства» створюють яскраву негативну конотацію, підкреслюючи ставлення автора до теми та активуючи емоції читача, формуючи відповідну реакцію. Конструкції на кшталт «**фальшю та зміщенням**» створюють ритмічну структуру, акцентуючи на важливих моментах та контрастах між правдою й маніпуляцією.

Гіпербола, вербалізована словосполученням «**особистій манії величі Путіна**», привертає увагу до крайнощів та абсурдності ситуації, посилюючи негативний образ, що спонукає читача погодитися з думкою автора.

Історичні алюзії – згадка про «**кривавий погром**» Новгороду Іваном Грозним і посилання на Карамзіна – не лише ілюструють думку автора, але й додають глибини та ваги аргументації через апелювання до історичних фактів. Протиставлення ролі Новгороду і Києва в історії підкреслює спроби автора продемонструвати маніпулятивний характер аргументів диктатора, вказуючи на суперечності у його висловлюваннях.

Автор застосовує історичні алюзії й у наступному абзаці: «По-друге, є ще один зміст цинічних одкровень Путіна, звернених до Заходу: **«Ви нікчеми, я вас не боюся»** (до отримання влади Черчиллем 1940 року Гітлер теж зневажав Британію!). І це – зрозуміло, адже й зараз серед західних політиків вистачає **Чемберленів** (неважливо, які «бойові» промови вони озвучують), і Путін це відстежує». Порівняння Путіна з Гітлером та згадка про Черчилля і Чемберлена створюють паралелі між минулими та сучасними політичними реаліями, акцентуючи на небезпеці недооцінки агресора, а цитування «**Ви нікчеми, я вас не боюся**» безпосередньо передає цинічність висловлювань Путіна, що підкреслює його зневажливе ставлення до Заходу.

У прикінцевому абзаці своєї статті Ігор Сюдюков цитує А. Камю, що надає статті філософського контексту та підкреслює серйозність теми. Метафора «**технологія накачування отру-**

тою» транслює ідею маніпуляції інформацією й розповсюдження брехні, а риторичне питання «**навіщо?**» спонукає читача замислитися про мотиви дій керманіча кремля та його оточення: «А також пам'ятати доречні під час екзистенційної війни слова Альбера Камю: **«Мораль кримінальника – це безкінечне чергування перемог, отриманих через помсту, і поразок, які породжують відчай і дику злобу»**. Карлсон попрацював на багатомільйонну аудиторію для поширення путінської брехні. **Технологія накачування отрутою** налагоджена. На питання «**навіщо?**» є чіткі відповіді».

Отже, аналізований текст містить різноманітні риторичні фігури, які підкреслюють основні ідеї автора та емоційно впливають на читача. Іронія, сарказм, гіпербола, риторичні питання, алегорії, історичні алюзії, метафори, а також влучно підібрані епітети вербалізують основні ідеї статті, викликають емоційний відгук та залучають читача до критичного осмислення теми.

У статті Ігоря Ісіченка «**Втеча від минулого – втеча від себе самого**» [13] від 31 жовтня 2022 року також використано численні риторичні фігури, які підкреслюють глибину теми та емоційний контекст обговорюваних питань. Серед ключових аспектів специфіки використання риторичних фігур у тексті виокремлюємо метафору, антитезу та емоційні епітети.

Заголовна метафора «**втеча від минулого – втеча від себе самого**» вербалізує символічне позначення відмови від ідентичності, культурної спадщини. Паралелізм реалізується шляхом повтору використання структур на кшталт «**школа без української літератури**», привертаючи увагу до проблеми: «Зрештою, попри регулярні обстріли міста, в Харкові вдалося провести круглий стіл **«Шкільний курс української літератури в стратегії усвідомлення національної ідентичності»**; Російська пропаганда не втомлюється нав'язувати психологічно залежним від неї середовищам давню імперську тезу: української мови й літератури цією мовою **«не было, нет и быть не может»**».

Антитеза реалізується в контрасті між «**національною ідентичністю**» та «**космополітичним курсом**», об'єктивуючи важливість української літератури в контексті сучасності: «**А тим часом у доколапедагогічному середовищі ні-ні, та й вирине нав'язлива ідея звільнити школу від української літературної минувшини на догоду чи то космополітичному курсові світового письменства, чи розширеному коштом деяких сучасних творів вивченню рідної мови**».

Епітети, які вжито у словосполученнях «духовна сила», «впевнена перемога» тощо, надають емоційного забарвлення й підкреслюють ставлення автора до теми: «Штабелями вилучених і знищених книжок, ракетами, спрямованими в літературні музеї, ворог промовисто демонструє, де він бачить арсенали нашої сили. Духовної сили, без якої годі сподіватися на **впевнену перемогу**».

Роман Кот у статті «Сектор Гази, **"чорні лебеді"** та соціальна динаміка на Близькому Сході» [14] від 19 жовтня 2024 року застосовує риторичні фігури, що підкреслюють складність ситуації та її наслідки. Заголовна метафора «чорні лебеді» призначена для опису незапланованих і критично важливих подій, які можуть суттєво вплинути на розвиток ситуації. Іншу метафору – «політична тварина» щодо Нетаньяху – вжито, щоб привернути увагу до здатності політика маневрувати в політичному полі, де кожне рішення має значні наслідки: «Тож Ізраїль досі обмежувався дистанційними обстрілами Сектору Гази, а Нетаньяху як справжня **політична тварина** продумував, як з одного боку не починати наземну операцію з усіма її руйнівними наслідками».

У прикінцевому абзаці статті автор вживає метафору «гарячі точки»: «В цих умовах для України пріоритетом залишається збереження підтримки з боку партнерів, попри загострення в інших **гарячих точках світу**». Аналізована риторична фігура вказує на зони конфліктів або напруженості, де ситуація є критичною.

Варто зазначити, що автор статті вживає метафори на початку та наприкінці тексту: метафора на початку створює яскравий образ, який привертає увагу читача і налаштовує на подальше сприйняття інформації, а метафора, що використана в кінці тексту, підсумовує основні ідеї, надаючи їм глибший сенс та емоційний відтінок. Таким чином, метафори в обох частинах тексту призначені для підсилення його змісту та емоційного впливу на читача.

У реченні «Тож нічні протести і спроби спалити ізраїльські дипмісії в Йорданії та Туреччині видаються лише **"квіточками"**» автор використовує іронію як риторичну фігуру, адже слово «квіточками» вжите в контексті серйозних і агресивних дій, таких як спроби спалити ізраїльські дипмісії. Контраст між словом «квіточки» і жорстокістю протестів підкреслює, що автор намагається

знецінити ці дії, вказуючи на те, що вони є лише початком значно серйозніших наслідків і ескалації конфлікту. Таке використання мови допомагає акцентувати на можливій загрозі та спростити серйозність ситуації, яку переживають країни регіону.

Словосполучення «з погрозами на повну застосувати силу» та «поодинокі обстріли» утворюють риторичний зв'язок, який підкреслює контраст між заявленими намірами й реальними діями, вербалізуючи іронію у контексті: «Десь там на задньому плані маячили Хезболла та Іран з погрозами на повну застосувати силу у випадку повноцінної операції проти ХАМАС. Однак, судячи із сумбурності їх дій, повноцінної стратегії у них не було. Лише для **проформи** антиізраїльські коментарі та **поодинокі обстріли Північних районів єврейської держави**». Перше висловлення свідчить про сильні, агресивні наміри, тоді як друге вказує на малоефективні, фрагментарні дії, що не відповідають загрозам, тобто створюється враження, що реальна загроза з боку Хезболли та Ірану є більше риторичною, ніж практичною. Вживання слова «сумбурність» підкреслює, що попри агресивну риторіку, дії цих сил не є скоординованими або стратегічно продуманими. Згадка про «лише для форми» також натякає на відсутність серйозного наміру або ефективної стратегії, що посилює загальне враження про нездатність реалізувати загрози.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Використання риторичних фігур дозволяє авторам не лише привернути увагу до ключових аспектів ситуації, але й створити глибше розуміння політичної та соціальної динаміки, а також її можливих наслідків. Аналіз медійних текстів, зокрема журналістських блогів, засвідчує, що їхні продуценти використовують для досягнення риторичної мети в аспекті частотності влучно підібрані епітети, метафори, іронію, історичні алюзії, гіперболи, риторичні питання, алегорії, сарказм. Інакше кажучи, сучасним журналістським блогам притаманні емоційність та образність, які досягаються шляхом використання риторичних фігур в авторських текстах.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в аналізі того, як культурні та політичні чинники впливають на використання риторичних фігур, особливо в умовах інформаційних криз і конфліктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Боднар О. М., Кушнірчук О. О. Лінгвориторична організація німецьких та українських медійних текстів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 59. Том 1. С. 131–136.
2. Щербак О. М. Вербалізація суспільних топосів у текстах німецькомовних інтернет-новин: лінгвориторичний аспект. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2017. Вип. 9. С. 257–260.
3. Аккурт В. Методи маніпулятивного впливу у лінгвістиці. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського: Лінгвістичні науки*. 2020. № 30. С. 5–23.
4. Голопич І., Перцева В. Функціонально-семантичні особливості воєнної лексики в інтернетвиданнях. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2023. № 205. С. 45–50.
5. Джиджора Є. В. Риторична маніпуляція прихильністю аудиторії у виступах впізнаваних спікерів. *Прикладна лінгвістика на Півдні України: здобутки і перспективи*. Колективна монографія / За ред. Н. Кондратенко. Вінниця : ТВОРИ, 2022. С. 38–43.
6. Ізотова Н. П. Лінгвориторика діалогу в наративі: ігрові ефекти. *Нова філологія*. 2021. № 83. С. 91–98.
7. Денисюк Ж. З. Пропаганда та контрпропаганда в контексті стратегій державної інформаційної політики. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2021. Том 32 (71) № 2. С. 46–50.
8. Почепцов Г. Токсичний інфопростір. Як зберегти ясність мислення і свободу дії. Київ : Віват, 2022. 384 с.
9. Васильєва Н. В. Пропаганда як складова інформаційно-комунікативної політики і загроза національній безпеці. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2022. № 2. С. 34–41.
10. Газета «День». URL: <https://day.kyiv.ua/blog/>
11. Щербак О. М. Дискурс німецькомовних інтернет-новин: лінгвориторичний аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови» / Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова. Одеса, 2016. 20 с.
12. Сюдюков І. Тиран і Карлсон. URL: <https://day.kyiv.ua/blog/polityka/tyran-i-karlson>
13. Ісіченко І. Втеча від минулого – втеча від себе самого. URL: <https://day.kyiv.ua/blog/suspilstvo/vtecha-vid-mynuloho-vtecha-vid-sebe-samoho>
14. Кот Р. Сектор Гази, «чорні лебеді» та соціальна динаміка на Близькому Сході. URL: <https://day.kyiv.ua/blog/polityka/sector-hazy-chorni-lebedi-ta-sotsialna-dynamika-na-blyzkomu-skhodi>